

BASINDA TÜRK DİLİ'NİN YERİ

Mehmet KAYA*

Abstract

In this study we are going to discuss the following subtopics: the importance attached to language with the emergence of the press in Turkey, the studies in the field of the purification of Turkish Language, The place it occupied in the press, the reactions of Turkish intellectuals, the impact of Language Reform in the republican period, the road taken by TDK (Turkish Language Institute) which was founded by Atatürk, regarding the purification of Turkish Language, the period in which its works were most productive, the power Turkish Language has in terms of national and communicative functions of language, whether it was employed by the press sufficiently and if not the reasons for the inefficiency, and finally the rate (frequency) of the foreign words employed.

Key words: *The press, Turkish Language, Language Reform,*

.....

* Dr., İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

Giriş

Bilindiği gibi, tüm dilsel etkinliklerin amacı, iletinin yöneltildiği kişiler üzerinde her hangi bir ikilem yaratmayacak biçimde sunulmasıdır. Bu durumda doğal olarak toplumsal değerleri paylaşan, aynı kültürel donanımına sahip kişilerin anadiliyle gerçekleştirebileceğinin bir göstergesidir. Bireyin dil edinimi ve düşünce oluşumu anadille gerçekleşeceği için, yabancı kültürlerin göstergeleriyle iletişim sürecine girildiğinde anadille yapılan iletişim düzeyinde anlaşabilmek (çok az sayıda seçkin kişiler dışında) olanaksızdır. Üstelik, kitle iletişim araçları söz konusu olduğunda, bu kurala özen göstermenin gerekliliği daha da büyük bir önem kazanmaktadır. Kitle iletişim araçlarının topluma bilgi aktarmak yanında, toplumu bilgilendirmek, dil düzeyini yükseltmek gibi görevleri vardır. Başka bir deyişle, toplumun değişik kültür düzeylerinde bulunan bireylerine seslenmeyi amaçlayan kitle iletişim araçları, yalın, açık, anlaşılır, günlük bir dili kullanmak durumundadır. Aksi durumda ileti kaybı kaçınılmazdır. Aynı zamanda toplumun geniş kitleleriyle sürekli ilişki içinde bulunan ve onları etkileyen kitle iletişim araçları, doğal olarak toplumun düşünsel kimliğinin oluşumunda da büyük rol oynayacaktır. Amaç, burada düşünsel kimliği düşüncenin özümsemesi ve yaratıcı düşünebilme yetisi kazandırabilmenin tek yolunun anadil aracılığıyla gerçekleştirilebileceğinin gözardı edilmemesidir. Bu durum da, kitle iletişim araçlarına bireysel sorumluluk yanında toplumsal bir sorumluluğu da zorunlu kılmaktadır.

Biz de bu çalışmamızda Tanzimat öncesi yoğun biçimde Arapça-Farsça'nın etkisi altında olan Türk Dili'nin Tanzimat döneminde gazetelerin yayınlanmaya başlamasıyla nasıl bir ivme kazandığını, dil konusuna ne denli önem verildiğini, ne gibi çalışmalar yapıldığını, Türkçe'nin basın dilinde ne oranda kullanıldığını, yeterince kullanılmadıysa bunun nedenlerini, *dil devrimi* ve *Türk Dil Kurumu*'nun Türkçe'ye neler kazandırdığını, hangi dönemde dili sadeleştirme çalışmalarının daha başarılı olduğunu, bu bağlamda Türk Dili'nin özellikle iletim ve türetim gücünü ortaya koymak için, dilin ulusal ve iletişim işlevi doğrultusunda dergi yazı kurallarının izin verdiği ölçütlere bağlı kalarak bu soruların yanıtlarını kısaca saptamaya çalışacağız.

Bu saptamayı yapabilmemiz için, Akarsu'nun dil hakkındaki görüşünü aktarmakta yarar görüyoruz.

“Bir ulus, kültür bakımından ileri ise, yüksek bir düşünce yaşamı varsa, ulusların bu üstünlükleri er geç dillerinde ortaya çıkacaktır. Dilinde üstünlüğe erişememiş bir ulusun, kültür bakımından da gerçek bir üstünlüğe erişememiş olduğu kuşkusuzdur; bu ulusun kültürü de iğreti bir kültür olarak kalır. Ancak, yüksek bir olgunluğa erişen dillerde gerçek bir düşünce etkinliği meydana gelir. İnsanın düşünmesi ancak dille olanaklı olabildiğinden, dilde üstünlük yaratamayan bir ulusun düşünceleri de kapalı, dar ve sınırlı kalır. Bu, bütün kültür üzerine de etki yapar. Öyleyse, kültür ve dil birbirinden ayrılamazlar. Her ikisi de birlikte gelişirler.

Birinde üstün olan ulusun, ötekinde de üstün olması zorunludur". (Akarsu, 1998: 88)

Görüldüğü gibi dilden bağımsız bir toplumun olamayacağı; felsefenin, sanatın, töre ve geleneklerin, düşünce yaratabilmenin, yaratılan düşüncelerin sorunsuz aktarımının yalnız anadil eylemleriyle gerçekleştirilebileceği tartışma götürmez bir gerçektir.

Akarsu'nun, dilin ulusal yönünün önemini açık bir biçimde ortaya koyan bu görüşünden sonra, Konfüçyüs'ün dilin işlevsel gücü hakkındaki ünlü söylemini anmadan geçemeyiz. Konfüçyüs'e sormuşlar:

"Bir ulusun tüm yönetimi sana bırakılsaydı ilken ne yapardın?" Ülkenin yüzlerce sorunu arasında o, ilk iş olarak dilin içinde bulunduğu duruma duyarlık göstereceğini söyleyerek: "İlkin dili düzeltirdim" demiş. Bunun nedenini ise şöyle açıklamış: "Dil düzgün olmayınca, söylenen, söylenmek istenen değildir; söylenen söylenmek istenen olmayınca yapılması gereken yapılmadan kalır; yapılması gereken yapılmadan kalınca törelerle sanat geriler; törelerle sanat gerileyince de adalet yoldan çıkar; adalet yoldan çıkınca halk çaresizlik içinde kalır. İşte bundan, söylenmesi gereken başıboş bırakılamaz" (Uygur, 1997: 24)

Büyük bilgenin de belirttiği gibi dilin bozulduğu bir toplumda her şeyden önce düşüncenin de bozulduğu gerçeğiyle yüz yüze geliriz. Düşüncenin bozulduğu bireylerin yaratıcı yönünü körletir. Yaratıcı olmayan bir toplum, toplum olmaktan çıkar, bir kalabalık, bir sürü görünümüne bürünür. Oysa "toplum" denilince pek çok uygarlık değerinin çağrışım

yaptığını anlarız. Dilin kültür taşıyıcılığı özelliğinden dolayı, kendisinin bozulduğu her durumda kültürün de bozulacağı kaçınılmazdır. Kültürü ancak dil yoluyla geçmişten geleceğe taşıyabiliyoruz.

Bu denli önemli olan dil olgusuna Türk Dili açısından bakıldığında, Tanzimat'tan önce olduğu gibi, Tanzimat'tan sonra da kullanım açısından bir çok şanssızlık yaşamıştır. Yani, kendi ülkesinde kendi aydınınca yadsınmış, yerine yabancı diller yeğ tutulmuştur. Bu da; insanın aklına acaba Türk Dili anlatım, iletim açısından yetersiz mi? sorusunu akla getirmektedir. Bu nedenle Türk Dili'nin özelliklerine değinmeye, özellikle türetim gücünü kısaca ortaya koymaya çalışacağız.

Türk Dili'nin Türetim Gücü

Türk Dili, Ural-Altay dil grubundan eklemeli bir dildir. Yani, köklere ekler getirmek yoluyla yeni sözcükler türeterek değişik kavramların anlatımı sağlanır. Türkçe'nin bu yapısı ve yetisi hakkında Aksan şöyle bir açıklama yapıyor: "Kök ve ekler gerek çekim gerekse sözcük yapımı sırasında birbirine sıkıca bağlanarak ek yerleri belli olmayan yeni sözcükler oluştururlar" (Aksan, 1993: 23)

Bu tip dillere en güçlü örnek olarak Türkçeyi gösteren Aksan'ın yanında batılı dilbilimci olan Belçikalı John Vandewalle, Türkçe'ye olan hayranlığını şöyle dile getiriyor: Türkçe'nin en hayran olduğum yanı yapısı. Matematik dil yapısı beni büyülüyor. Satranç gibi, kuralları az ve

istisnasız, ama imkanları sınırsız. Halbuki Batı dillerinde kuralların uygulanabilirliğinin her zaman bir sınırı vardır” der. (Barkot, 1999 : 91)

Buradan anlaşılacağı gibi, bir çok dilde bulunmayan Türk Dili'nin ekli yapısı bu dili dünya dilleri arasında seçkin ve özel bir konuma yükseltmektedir. Bir köke, getirilen eklerle pek çok yeni sözcükler üretilerek yeni kavramların karşılığı kolaylıkla elde edilmektedir. Örneğin, “bil” kökünden yalnızca ad olarak, *bilgi, bilim, bilge, bilmiş, bilgiç, bilen, bilmeyen, biliş, bilişim, bilgin, bilir...* gibi çok sayıda sözcük türetilmektedir. Kaldı ki, bir çok dilde bulunmayan yalnızca Türkçe'de bulunan sekiz ünlünün varlığı Türkçe'yi, sesletimi çok kolay bir dil yapmaktadır. Başka bir deyişle, bir çok dilde olmayan bir özellik olan yazıldığı gibi okunmak, okunduğu gibi yazılmak Türkçe'ye özgü bir yapıdır. Bu yapı aracılığıyla sesletim ve yazım gibi bir sorun Türkçe için hemen hemen hiç söz konusu değildir.

Türkçe'nin bu başat özelliğinden başka, eylem çekimlerinde de matematiksel bir açılım söz konusudur. “Eylem çekimlerinde de başka başka kiplerin ve zamanların anlatımında çeşitli görevler gören son eklerin art arda gelerek sıkıca kaynaştığına tanık oluruz. Böylece, Almanca gibi bükünlü bir dile eksiksiz çevrilmesi gerektiğinde Türkçe *yazmışmışım* gibi tek bir sözcük durumundaki bir çekimli eylem *Ich soll, wie es heist geschrieben haben* biçiminde birbirinden ayrı altı ögeyle aktarılabilir” (Aksan, agy :24)

Aksan'ın aktardığı bu durumu, batı dillerinin en zengin ve köklü dillerinden biri olan İngilizce'de de görmekteyiz. Türkçe'deki herhangi bir eylemi ele aldığımızda; örneğin, *bilmiyorum* çekimli eylemi İngilizcede *I don't know* biçiminde üç ayrı öğeyle aktarılmaktadır.

Bu açıklamalar bize, Türk Dili'nin, gerçekten de seçkin bir özelliğe sahip olduğunu ve hangi alanda olursa olsun, bu dilin yetersizliğinden söz edilemeyeceğini kanıtıyor. Kaldı ki, "kimi yazarların *-dil yanlışları-* diye düzelttikleri gerçekte anlatım yanlışlarıdır" (Demircan, 2000: 8)

Demircan'ın bu söylemine tartışmasız katılıyoruz. Yanlış, dilin yapısında değil, onu kullananın ya bilgi yetersizliğinden ya da kasıtlı kullanımından doğmaktadır. Bu da dil yanlışlığı değil, anlatım yanlışlığıdır.

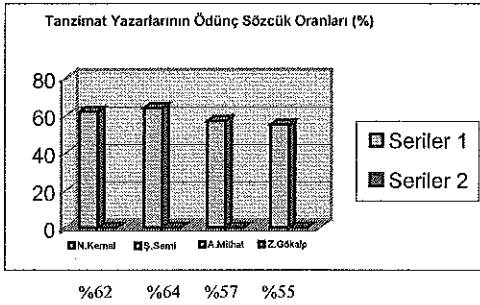
Cumhuriyet Öncesi Dönemde Basında Türk Dili

Bilindiği gibi, ilk Türk Gazetesi *Takvim-i Vakayi* (1831)Yılında yayınlanmaya başlamıştır. Ancak bu gazete devletin yayın organı niteliğini taşıdığından "...denetim mekanizması yok sayılarak, gazetenin işlevsel açıdan görevini yapmasına sınır konmakta ve gazeteciler de devlet memuru kimliğine bürünmekteydiler" (Özgen 1998 :140)

Tanzimatla birlikte Batı'ya yönelme hareketleri başlamış, bu tutum doğal olarak basını da etkilemiştir. Bu dönemde dil konusunda daha duyarlı bir çizgi izlenmekte, "*Efkâr, Muhbir, Ulûm, Hürriyet, Bâsiret, Tercemân-i Hakikat, Dağarak, Hafta* vb. gazete ve dergilerde Namık

Kemal, Ziya Paşa, Ali Suavi, Ahmet Mithat Efendi, Şemsettin Sami gibi yazarların “Osmanlıcanın ıslahı” ile ilgili yazıları yer almaktadır” (İmer, 1998 : 46)

Gazetelerin yayınlanmaya başlanmasıyla birlikte yazı dilinde özellikle gazete ve dergilerin dilinde- bir sadeleşmeye gidildiği kuşku götürmez bir gerçektir. Bu dönemin yazıları, önceki dönemin yazılarına oranla büyük bir farklılık göstermişler, “Namık Kemal %62, Şemsettin Sami %64, Ahmet Mithat Efendi %57, Ziya Gökalp %55 oranında ödünc sözcük kullanmıştır” (İmer agy : 46)

Tablomuzda da görüldüğü gibi, bu dönemde ortalama yabancı sözcük kullanımı %59,5 olarak belirlenirken, en az yabancı sözcük kullanan yazarımız Ziya Gökalp olmuştur.

Tüm bu uğraşılara karşın bazı aydınlar eski geleneğe (Arapça-Farsça kullanımına) bağlı kalmayı kendi kültürleri olmayan bu dilleri kullanmayı sürdürerek bunu bir ayrıcalık görmüşlerdir. Bu kültüre bağlı kalanların yanısıra bir çok aydın da her şeyin batılısının doğru olduğuna

inanarak yönünü batıya çeviren aydın tipidir. Yazılarında yalın Türkçe'yi amaçlayan, dil konusunda büyük çaba gösteren, Türkçe'ye önem vermeyi, "Halka Doğru" bir girişim olarak gören Gökalp, dönemin iki tip aydınının tutumunu şöyle açıklıyor: "Türkçüler, seçkinlere yalnız (bağlı oldukları) uluslarının adını öğretmekle kalmadılar; onlara ulusun güzel dilini de öğrettiler. Ancak verdikleri ad gibi, bu öğrettikleri güzel dil de halktan alınmıştı. Çünkü bunlar yalnız halkta kalmıştı. Seçkinler takımı ise, şimdiye değin bir uyurgezer hayatı yaşıyordu. Uyurgezerler gibi iki kişilik sahibi olmuştu. Gerçek kişiliği Türk olduğu halde uyurgezerlik kuruntusu içinde kendini Osmanlı (günümüzde de Batılı) sanıyordu. Öz dili Türkçe olduğu halde, uyurgezerler gibi hastalık sonucu olarak yapay bir dil kullanıyordu" (Gökalp, 1952 : 35)

Tanzimat döneminde olduğu gibi günümüzde de karşımıza iki tip aydın örneği çıkmaktadır. Konu bu bakımdan ele alındığında dilde ortaya çıkan sorun, kendiliğinden değil, bu ikili bakış açısı içerisinde bulunan aydınların tutumundan kaynaklanmaktadır. Bir toplumda sıradan halk yığınları durduk yerde yabancı sözcük kullanmaya başlamaz. Bunun tek nedeni olarak basını göstermek de yanlış olur. Çevirmeninden gazetecisine, üniversite hocasından sinema ve tiyatro sanatçısına, işvereninden teknik çalışanına dek çeşitli alanlarda toplumun her an gözü önünde bulunan kişilerin kullandığı her sözcük, toplum açısından bir örnek oluşturmaktadır. Toplum, bu kişilerden ne duyuyorsa ona öykünmeye çalışmaktadır. Bir bakıma yabancı öğeler topluma yine

toplumun aydınınca dayatılmaktadır. Oysa, bir toplumun dilini en iyi işleyecek olan da yine aydınlardır. Aydınlar kendi dilini işlemekten uzaklaşıp anlamlarını kendi bildikleri (bazen de anlam alanını tam bilmedikleri) yabancı sözcükleri kolaylıkla kullanmakta ve yaygınlık kazanmasına yol açmaktadırlar.

Cumhuriyet Döneminde Basında Türk Dili

Türk Dili'nin yukarıda kısaca açıklamaya çalıştığımız özelliklerinin bilincinde olan Atatürk, “Türk ulusunun dili Türkçe'dir. Türk dili dünyada en güzel, en zengin ve en kolay olabilecek bir dildir. Onun için her Türk Dili'ni çok sever ve onu yükseltmek için çalışır. Bir de Türk Dili, Türk Ulusu için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk Ulusunun geçirdiği bunca tehlikeli durumlarda, ahlâkının, geleneklerinin, anılarının, çıkarlarının, özetle, bugün kendi ulusallığını yapan her şeyin dili aracılığıyla korunduğunu görüyor. Türk Dili, Türk Ulusunun kalbidir, belleğidir” (Turan, 1988 :18)

Türk Dili hakkında bu açıklamayı yaparken Ulu Önder, aynı zamanda uygarlığa yönelebilenin ulusun kendi anadiliyle başarılabilceği gerçeğinin altını çiziyordu.

Bu bilinç ve inançla, *Dil Devrimi*'nin yolunu açan *Harf Devrimini* 1928'de başlatarak, yurt genelinde gezilere çıktı ve bu heyecanı halka büyük bir başarıyla aşıladı. Yeni Türk Yazaçlarını (harf) kendisi tanıtmaya, öğretmeye başladı. Bu yüzden de “Başöğretmen” unvanını aldı.

Hiç zaman kaybetmeden, Türk Dili'ni yabancı sözcük ve kurallardan arındırarak, tüm halkın anlayabileceği bir dili yaratabilmek için, Türk Dil Kurumu'nu kurdu. Bu kurumun çalışmaları arasında, her alanda olduğu gibi, kuşkusuz, basın dilinde de sadeleşmeyi sağlamak vardı.

"...8 Mart 1933'te *Osmanlıdan Türkçe'ye karşılık bulma programı* başlatılmıştı. Her gün Hakimiyet-i Milliye Gazetesinde 10-15 yabancı sözcük yayımlanmış, okurdan onlara karşılık bulmaları ya da önermeleri istenmişti. Sözelimi 1. listede şu sözcükler vardır:

âdap (kurallar), âferin (çok iyi), âgah (bilgili, uyanık), âhenk, âlayış (boş, geçici), âmade(hazır), âmin (tanrı kabul etsin), âsayış (güvenlik), âsude (rahatlamış), âyin (dini tören), âyine (ayna), âzade (özgür)" (Demircan agy :117)

Bu çalışmalar, basında yadsınamayacak bir sadeleştirmeyi gerçekleştirmiştir. Aynı konuyu İmer şöyle açıklıyor: "...dil planlaması çalışmalarında Türkçe 1950'ye kadar olağanüstü bir tekbiçimcilik sergileyerek kullanılmış ve gelişmiştir. Kitle iletişim araçlarından olan gazetelerin haber dilinde Türkçe sözcüklerin oranındaki artış, bu hızlı gelişmelerin de somut kanıtıdır. Çeşitli gazetelerin haber dilinde yaptığımız sayımlarda 1931 yılında %35, 1933'te %44, 1936'da ve 41'de %48, 1946'da ise %57 ye yükseldiği saptanmıştır." (İmer, agy : 86)

Dil Devrimi'nin özverili çalışmaları doğrultusunda Türk Basını kendi dilini kullanmak yolunda önemli adımlar atmış, bu durum da doğal olarak, ülkenin diğer kurumlarını ve toplumu da etkilemiştir.

İmer, aynı yapıtında 1977 yılında Tercüman Gazetesi'nin haber dilinde %65,5, Cumhuriyet Gazetesi'nin haber dilinde ise %75,5 oranında Türkçe sözcük kullanıldığını, 1980 yılında bu oranın Tercüman Gazetesinde %72, Cumhuriyet Gazetesinde % 81'e yükseldiğini açıklamaktadır. Bu durumda bize, *Dil Devrimi*'nin önemini ve özelliğinin ne denli gerçekçi, ulusal bir kimlik taşıdığını açıkça ortaya koymaktadır.

Ancak, 1980'den sonra siyasi güçlerin tutumuyla, hükümetlere bağlı resmi bir devlet kurumu durumuna düşürülen Türk Dil Kurumu kuruluş amacından sapmış gerçek işlevini yapamaz olmuş, bu durum, dolayısıyla basına da yansımıştır.

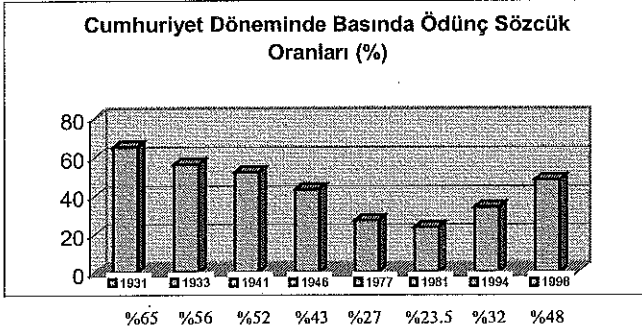
Bunun en belirgin kanıtını 1994 yılında İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesinin yayımladığı **Dilbilim Kurultayı** dergisindeki *Türk Basın Dilinde Yabancı Sözcükler* adlı bir makalede buluyoruz.

“Etimolojik olarak Kullanım ve toplam açısından gazeteler arasında büyük farklılıklar görülmektedir %26 Doğu, %8 Batı ve %32 Türkçe sözcüklere karşılık %34 de sayılmayan öğelere aittir.” (Karaş, 1994 :61) Konuyu bu saptama ışığında baktığımızda, basın dilinde %26 Doğu, %8 Batı kökenli olmak üzere toplam %32 oranında yabancı sözcük kullanımıyla karşılaşılıyor.

1994'teki bu saptamadan sonra Demircan'ın 1998'de gazetelere göre yabancı sözcük kullanım oranlarını aşağıdaki gibi belirlemiştir:

Cumhuriyet gazetesi: %23.3, Yeni Yüzyıl %25, Milliyet %42.3, Sabah %41.4, Yeni Asır %59, Hürriyet %76.9, Radikal %53.5, Zaman %49.7, Milli Gazete %56.8, Akit 58.5, Akşam %41.7 (Demircan, agy : 27)

Bu belirlemelere göre Türk Dili'nin içinde bulunduğu durum pek iç açıcı olduğu söylenemez. Özellikle Hürriyet gibi geniş kitlelere seslenen bir gazetede yabancı sözcük oranının şaşırtıcı boyutlarda yüksek olduğunu görmekteyiz.

Tablomuzda da görüldüğü gibi, basında en sade dil kullanımı 1980-81 yılında gerçekleşmiştir. 1981'den sonra yabancı sözcük kullanımında büyük bir artış izlenmektedir. Küreselleşme sonucu teknolojik gelişmelerle dile giren yabancı sözcük ve terimlere karşılık bulunmaması, Türk Dil Kurumu'nun siyasi iktidarların güdümüne girmesi, *Dil Devrimi* ilkelerinden ödün verilmesi, aydınların duyarsız davranması

sonucu, toplumda dil bilinci ve duyarlılığının oluşmaması gibi nedenlerin büyük bir rol üstlendiğini söyleyebiliriz. Ancak, yukarıdaki veriler ışığında gazetelere kendi kimlikleri açısından bakıldığında; bazı gazetelerin Türk Dili'ne karşı daha duyarlı bir tutum sergiledikleri hemen dikkat çekmektedir. Örneğin; Cumhuriyet Gazetesi'nin her dönemde diğer gazetelere oranla daha az yabancı sözcük kullanıldığını görüyoruz. Bu durum da kurumların kendi bakış açılarının çok önemli bir etken olduğunun göstergesidir.

Sonuç ve Öneriler

Olaya yukarıdaki bilgiler ışığında baktığımızda; Türk Dili'nin bir çok dilde bulunmayan özelliklere sahip olmasına karşın, kendi basınımda hak ettiği yere oturtulamadığı gerçeğiyle karşılaşyoruz. Tanzimat döneminde kimi yazarların dil konusunda duyarlı davranarak, basın dilinde sadeleşmeye gittiklerini, ancak gerçek dil sadeleşmesinin Cumhuriyet döneminde Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştiğini, toplumun her alanında olduğu gibi, basın alanında da hızla yükselen bir çizgiyle Türkçe kullanımının sağlandığını, 1980'den sonra bu yükselişin durakladığını hatta Türkçe kullanımında bir düşüş yaşandığını görüyoruz.

Bu yanlış gidişe dur diyebilmek için;

-Küreselleşme sonucu, hızla ilerleyen teknolojinin yeni ürünlerin (bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi) dil bankaları yoluyla anadille adlandırıldıktan sonra topluma sunulabilmeli.

-Türk Dil Kurumu kuruluş amacı doğrultusunda daha özverili çalışmalar yapabilmeli

-Anaokulundan başlayıp,üniversite yıllarını da kapsayan eğitim sürecinde anadile karşı özen gösterilmeli, öğrenciyeye bir anadil sevgisi ve bilinci kazandırılabilirmeli.

-Dil eğitimi yalnızca *dilbilgisi* kurallarıyla değil, dil olgusuna nesnel bir bakış açısıyla yaklaşarak, insanları dil konusunda daha yaratıcı düşüncelere yönlendiren *dilbilim* ilkelerinden yararlanmalı.

-Kitle iletişim kurumlarında çalıştırılacak kişiler, adaylıkları sırasında sıkı bir dil sınavından geçirilmeli ayrıca, bu kurumlar, çalışanlarına sürekli hizmet içi eğitim vererek, onların dil bilinçlerini ve becerilerini var olandan daha üst düzeylere çıkarabilmeli.

-Kitle iletişim araçlarında yapılan dil yanlışlarına karşı, başta aydınlar olmak üzere toplumun her kesimi daha duyarlı davranmalı.

Toplumsal ve düşünsel sağlığımız için; Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteler,Türk Dil Kurumu dil konusunda Atatürk'ün çizmiş olduğu yolda ilerlemeli, ulusal varlığımızı borçlu olduğumuz dilimize sahip çıkarak, -özellikle basınıımız- geniş kitlelere seslenebilme özelliğinin bilinciyle bu ilkeyi topluma da aşılabilirmeli. Bunu gerçekleştiremezsek, bozuk bir iletişim, bozuk düşünceler; bozuk düşünceler de, bozuk sistemler oluşturmaya devam edecektir.

Kaynakça

- AKARSU, B.(1998), **Dil- Kültür Bağlantısı**, İnkılap Kitabevi, İstanbul.
- AKSAN, D.(1993), **Türkçe'nin Gücü**, Bilgi Yayınevi, İstanbul.
- BARKOT, A.(1999), **Us Düşünce ve Ötesi**, *Türkçe'nin Üstün Yönleri*, Dil Sorunları sonbahar, İstanbul.
- DEMİRCAN, Ö. (2000), **İletişim ve Dil Devrimi**, Yayımlı Yayıncılık, İstanbul.
- GÖKALP, Z. (1952), **Türkçülüğün Esasları**, Varlık Yayınları, İstanbul.
- İMER, K. (2001), **Türkiye'de Dil Planlaması: Türk Dil Devrimi**, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- KARAS, M. (Mayıs 1994), **Dilbilim Kurultayı**, *Türk Basın Dilinde Yabancı Sözcükler*, İ.Ü. İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- ÖZGEN, M. (1998), **Gazetecinin Etik Kimliği**, Ozan Yayıncılık, İstanbul.
- TURAN, Ş. (1998), **Atatürk ve Ulusal Dil**, Yenigün Haber Ajansı Yayınları, İstanbul.
- UYGUR, N. (1997), **Dilin Gücü**, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.